

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2011

Radka Pribilincová

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Sociální a humanitární práce

Radka Pribilincová

**Christianizace kmene Naga a její dopad na
sociální strukturu a pomoc**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

2011

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....

Podpis autora práce

Na tomto místě bych ráda poděkovala ThLic. Michalu Umlafovi za vedení práce, celé své rodině za podporu a také svým přátelům Rockymu Railovi z kmene Poumai Naga a Hitohu Sumimu z kmene Sumi Naga za pomoc, kterou mi věnovali při psaní práce.

Obsah

Úvod	6
1. Kmen Naga	8
1.1 Stručná historie kmene	8
1.2 Současné postavení kmenů Naga	9
2. Původní náboženství	11
2.1 Animismus kmene Naga	11
2.1.1 Víra v jednotné jsoucno	12
2.1.2 Příběh stvoření	12
2.1.3 Víra v duchy	13
2.1.4 Vnější duše	13
2.1.5 Pozice „léčitele“	14
2.1.6 Život po smrti	14
2.1.6 Lovení hlav	14
2.2 Svátky	15
2.2.1 Soukromé obřady	15
2.2.2 Veřejné obřady	16
3. Politická struktura vesnice a zvykové právo	17
3.1 Zvykové právo	17
3.2 Některé politické rysy a zvyková práva u vybraných kmenů Naga	18
3.2.1 Kmen Ao Naga	18
3.2.2 Kmen Sema	18
3.2.3 Kmen Zeliangrong	19
3.3 Systém ložnic (vzdělávání) „Morung“ a věkové skupiny	20
3.3.1 Chlapecké ložnice	21
3.3.2 Dívčí ložnice	21
3.4 Manželství	22

3.4.1 Některé aspekty manželství u kmenů Naga	22
4. Christianizace kmene Naga	24
4.1 První Naga křesťané na území dnešního Assamu.....	24
4.2 Pokračování christianizace	28
4.3 Křesťanství v Indii	30
5. Změny v sociální a politické struktuře a některé změny kmenových zvyklostí	32
5.1 Změny některých zvykových tradic	33
5.1.1 Některé změny u kmene Wancho	34
5.2 Dopad křesťanství na lékařskou péči.....	35
5.3 Dopad a přínos christianizace na vzdělání	37
5.3.1 Některé přínosy vzdělanosti.....	38
5.4 Ženství v otázce christianizace u kmenů Naga	40
5.5 Některé výhrady k christianizaci.....	42
Závěr	44

Úvod

Tato práce se zabývá kmenem Naga, který je jedním z „domorodých“ kmenů Indie, jejich christianizací a dopadem christianizace na některé vybrané aspekty života tohoto kmene. Osudy kmene Naga jsou v evropském a českém kontextu poměrně málo známé, například jediná česká kniha o tomto kmeni vyšla v 60. letech minulého století a spíše než o odbornou publikaci se jedná o cestopis pojednávající o cestě do oblastí, ve kterých tyto kmeny žijí. Autorka publikace používá také označení Nágové, v této práci se tohoto označení zdržím, protože je pro mě přirozenější používat označení „kmen Naga“, případně s uvedením názvu jednotlivého podkmene. V této práci bych ráda ukázala plusy i minusy, které christianizace spolu se sociálním snažením jednotlivých církví měla a má na tyto kmeny.

Cílem práce je seznámit s kmenem Naga a popsat jejich christianizaci a dopady, které mělo pokřesťanštění na tento kmen v kontextu sociální práce. A také ukázat zvýšení sociálních standardů, které má christianizace za následek. Protože v České Republice neexistuje na dané téma literatura, měla by práce také nejen přiblížit kmen Naga a jeho postavení v současné Indii, ale může také pomoci vytvořit, či rozšířit solidaritu s kmenem Naga. Získávání nových informací, kontextů a znalostí je jednou z důležitých inspirací v našem oboru.

Tato práce je teoretická a je rozdělena na pět hlavních částí. Jelikož je tato oblast neznámá, jsou první tři části věnované obecně kmeni Naga. První část vysvětluje, kdo vůbec jsou lidé kmene Naga, přibližuje oblast Indie, ve kterých kmen Naga žije, a nastiňuje jeho historii. Druhá část práce se věnuje původnímu náboženství toho kmene. Porozumění původní víře a představám je totiž důležité pro pochopení následné christianizace kmene. Třetí část práce je zaměřena na popsaní některých kmenových zvyklostí tak, aby mohly být dokázány změny, které nastaly v důsledku christianizace. Ve čtvrté části popíšu historii christianizace kmene až do současnosti a pro dokreslení situace se budu stručněji věnovat i tématu křesťanství v Indii. V poslední části se věnuji konkrétním dopadům pokřesťanštění na některé sociální činnosti a sociálnímu kontextu christianizace. Většinu zdrojů, z nichž čerpám, jsem získala už za svého pobytu v Indii. Výchozí materiály jsem

následně doplnila knihami, které jsem si postupně sháněla a některými internetovými zdroji.

V úvodu bych také ráda uvedla, proč jsem si vybrala právě toto téma. Svou povinnou školní praxí na Caritas-Voš jsem trávila v Indii, která mě celý život něčím přitahovala. Možná to bylo její růzností a odlišností od našich kulturních a sociálních představ a tím, že jsem tuto jinakost chtěla alespoň částečně pochopit. Ovšem, jak se píše v mnoha reklamách na dovolenou v Indii, Indie je „neuvěřitelná“ a já jsem tuto neuvěřitelnou a odlišnou Indii někdy těžko chápala. V rámci praxe jsme navštívili univerzitu Tata Institut of Social Sciencies a právě na tomto místě jsem se setkala se studenty, kteří jsou členové kmene Naga. Díky tomu, že vyrůstali v křesťanské výchově, jsem měla najednou pocit, že si s někým z Indie rozumím a oni mi díky podobnému kulturnímu kontextu ve kterém vyrůstali, dokázali mnoho věcí vysvětlit. Samozřejmě, že jsem o jejich kmene ani o tom, že v Indii existují kmene, které se téměř celé hlásí ke křesťanství, neměla ponětí. Skutečnost, že je nám tento kmen svým náboženstvím a díky tomu i kulturou v určitých věcech podobný, mě velmi překvapila. Toto překvapení a zároveň touha, dozvědět se o tomto kmene více a předat své poznatky dál, se staly hlavními důvody, proč jsem jsem si pro svou práci vybrala právě toto téma.

1. Kmen Naga

Původ slova Naga je zvláštní. Bývá vysvětlováno jako „horal“ ze sanskrtského slova naga - hora. Může mít i souvislost s lidem Kachari, pro něhož naga znamená mladík nebo válečník. Kdysi dávno si Ptolemáj myslel, že označení Naga znamená nahý, a že bylo odvozeno od slova nag. Někdy je tentoto kmen spojován také s útočným hadem Nága, podle hindských bájí však sami lidé kmene Naga toto spojení nemají rádi.¹

Kmen Naga se tímto jednotným názvem označuje až v poslední době, a to především proto, aby mohl být „rozeznán“ jako jeden kmen. Jinak tvoří kmen Naga zhruba 30-50 podkmenů, které se liší jednotlivými zvyky a také jazykovými dialekty. Sami Naga se většinou označují jednotlivými názvy svých podkmenů např. Angami, Ao, Chang, Konyak, Poumai, Lotha, Sema, Zeliang, Rengma, Chakhesang, Khienmungans, Sangtam, Yimchungr, atd. Já se pro zjednodušení budu držet jednotného označení kmen Naga a název podkmene použiji, bude-li to potřebné.

Kmen Naga obývá severovýchodní svazové státy Indie, a to konkrétně státy Nagaland, Manipur a Assam a Arunachal Pradesh. Sousedí tedy s Čínou, Barmou a Bangladéší. Malé skupiny kmene žijí i v sousední Barmě (Myanmar).

1.1 Stručná historie kmene

Kmen Naga není původním kmenem Indie. Nejpravděpodobněji migroval na území současné Indie z čínsko-mongolského pohraničí a oblast, kde nyní žije, začal osidlovat asi 3000-1000 let př.Kr. Hindské eposy se zmiňují o lidech mongoloidní rasy již v období 2500-2000 př.Kr. Etnicky se Naga řadí do tibetsko-barmské etnické skupiny a jazykově do čínsko(sino)-tibetské jazykové skupiny.

Kmen Naga neměl psaný jazyk, a tím pádem není doložena ani žádná psaná starověká historická literatura. Oblast, kterou si pro svůj nový domov tento kmen vybral, je velmi kopcovitá a nesnadno dostupná. Proto žil kmen Naga po dlouhou dobu v poměrně velké izolaci od okolního světa. Proto si dlouho zachoval tradiční způsoby života i svou víru. K

¹ ELWIN, Verrrier: *Nagaland*. Shilong 1961, Sree Saraswaty Press Ltd. s.5

občasným setkáním s jinými obyvateli sice docházelo, ale jen zřídka. Zmínky o pobytu kmene Naga najdeme tedy pouze v historických knihách okolních národů, kteří někdy zmiňují Naga jako bojovný kmen žijící v lesích a kopcích. Některé okolní státy se pokoušely kmen Naga podmanit. To se jim však nepovedlo, a proto pouze někdy najímali zdatné a nebojácné válečníky kmene Naga pro své války. Novodobá historie kmene Naga začíná být popisována především po příchodu britské koloniální společnosti a také díky misionářům kteří do této oblasti Asie přicházeli od počátku 19. století.

Kmen Naga obýval, a stále obývá, hornatou krajinu. Byl tedy vždy ve velmi omezeném kontaktu s okolím, i proto se jeho tradice, zvyky a náboženství měnily jen velmi pomalu. K postupnému zániku a zapomenutí tradic docházelo v průběhu 19. do 20 století s postupným přijímáním křesťanství a moderních technologií. Avšak v poslední době je patrná výraznější snaha o znovu oživení některých tradic.

1.2 Současné postavení kmenů Naga

V současné době je v Indii podle sčítání lidu z roku 2001 zhruba 84 miliónů obyvatel, což je 8,2% populace, kteří spadají do skupiny „sepsané kmeny“. ²V indické ústavě v bodě 46 je o „sepsaných kmenech“ uvedeno toto: „Podporování vzdělanosti a ekonomických zájmů sepsaných kast, sepsaných kmenů a ostatních slabších vrstev, stát bude podporovat se zvýšenou péčí vzdělanost a ekonomické zájmy slabších vrstev obyvatel, zvláště pak sepsaných kast a sepsaných kmenů, a bude je chránit před sociální nespravedlností a všemi formami zneužívání“. ³ Kmen Naga je do této skupiny obyvatel také počítán.

V současné době se pod kmeny Naga hlásí něco přes tři miliony obyvatel Indie. Lidé kmene Naga se také v současnosti hlásí z 95% ke křesťanství. Území na kterém Naga žije, se rozkládá asi na 120 000 km² a rozprostírá se mezi 93° až 97° východní zeměpisné

² Srov. OFFICE OF THE REGISTRAR & CENSUS COMMISSIONER: *Schedule Castes & Scheduled Tribes Population*. [online] November 2010 [cit. 16.4.2011]. dostupné na: www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/India_at_glance/scst.aspx

³ Viz IYENGAR Prashant: *Article 46 in the Constitution of India 1949*. [online] June 2008 [cit. 16.4.2011] dostupné na: www.indiankanoon.org/doc/352126

délky a 22,5° až 28° severní zeměpisné šířky. Což je především na územích svazových států Indie Assam, Arunachal Pradesh, Manipur a Nagaland.⁴

Ač mají lidé kmene Naga některá speciální ústavní práva a jsou rozeznáváni jako kmen v Indii, přesto se na tomto místě musím zmínit o konfliktu, který se mezi kmenem Naga a Indií odehrává. Příčiny sporu sahají hlouběji do historie.

Území kmene Naga bylo nezávislé až do roku 1832, kdy ho britská administrativa připojila pod svou nadvládu. Až do vyhlášení Indické nezávislosti bylo území tedy pod britskou nadvládou. Naga si mysleli, že poté co Britové odejdou, budou moci vyhlásit svůj nezávislý stát⁵. V roce 1946 založili Národní Shromáždění Naga (Naga National Council- NNC), které se mělo starat o vytvoření nezávislého státu. Nezávislost na Indii vyhlásili 14. srpna 1947 (den před tím, než nezávislost vyhlásila samotná Indie). Nový stát nazvali Nagalim. Indie však nezávislost tohoto území nikdy nerespektovala a anektovala je. Ještě před vyhlášením nezávislosti sepsaly obě strany „Devíti bodovou dohodu“, ve které byla budoucí nezávislost Nagalimu deklarována. Tato dohoda však nebyla ze strany Indie respektována. Stejně tak kmen Naga nerespektoval indickou nadvládu. V roce 1956 se NNC snažilo vytvořit Federativní Republiku Nagalim⁶, Indie však na tuto snahu odpověděla tím, že na území kmene Naga zahájila vojenskou operaci, čímž chtěla obnovit svoji autoritu na daném území. Po této Indické snaze bylo vytvořeno Lidové shromáždění Naga (Naga People's Convention - NPC v roce 1957), jehož stoupenci věřili v politickou budoucnost Naga uvnitř hranic Indie. V roce 1960 byla podepsána šestnácti bodová dohoda, která v roce 1963 vyústila ve vytvoření svazového státu Nagaland. Vláda federálního státu se však s tímto krokem nikdy nesmířila a doposud se snaží vybojovat na Indii nezávislost. V současné době vede tato situace k častým násilným činům, ať již ze strany separatistického hnutí Naga či ze strany Indie.

⁴ Srov. UNREPRESENTED NATIONS AND PEOPLES ORGANIZATION: *Nagalim*. [online] 25th March 2008 [cit. 18.4.2011]. dostupné na: www.unpo.org/members/7899

⁵ Věřili tomu také pro to, že po té co se zástupci z kmene Naga setkali 19.července s Mahatmou Gandhím, aby si s ním promluvili o budoucnosti jejich území Gandhí pronesl historickou větu: „Naga mají veškeré právo na to aby byli nezávislí.“ Srov. UNREPRESENTED NATIONS AND PEOPLES ORGANIZATION: *Nagalim*. [online] 25th March 2008 [cit. 18.4.2011]. dostupné na www.unpo.org/members/7899

⁶ V této době ještě neexistoval svazový stát Nagaland

2. Původní náboženství

2.1 Animismus kmene Naga

Původní víra lidí kmene Naga je často popisována jako animismus. Filosofie kmene je především spojována s nebeskými tělesy jako je Slunce a Měsíc spíše než z bohy a bohyněmi, kteří jsou pouze výtvoři představivosti. Země a obloha měly pro Naga vyšší význam. Někteří Tangkhul Naga uznávali Venuši jako svou hvězdu, což je také hvězda klanu Sema. Pro Ao Naga bylo Slunce božstvem, které mělo přímý vliv na zdraví jejich hospodářských zvířat a úrodu. Proto Ao klan vycházeli všichni ven, usmířit si tuto sílu přírody různými rituálními obřady, které zahrnují nabízení obětí mithun⁷, prasat drůbeže a vajec. Angami Naga věřili, že Měsíc a Slunce jsou muž a žena. Ahom Naga měli víru v to, že jejich předci přišli z oblohy, kdežto Angom Naga zase odvozovali svůj původ ze Slunce a Měsíce. Mao klan slavili genna⁸ pro Slunce a Měsíc nabízením obětí. Zemětřesení byla zkouškou, zda ještě existuje lidská existence či ne, a to tak, že je na zemětřesení okamžitě slovně odpovězeno. V období sucha bylo nutno držet gennu jako důležitou podmínku pro to, aby znovu přišel déšť. Jedna z legend kmene Naga vypráví, že rozzlobený bůh se oháněl a dupal ve svém hněvu na zem, což způsobilo hromy a blesky.

Naga byli svázáni zvykovými zákony které většinou zahrnovaly mnoho tabu. Pod vlivem učení o posledních věcech světa a člověka se věřilo, že člověk který zahynul násilně – jehož smrt by se mohla zdát hašteřením nebo návštěvou Boha, jako například uštknutí hadem, utonutí, pád ze stromu, napadení tygrem a dítě narozené mrtvé - byla považována za nečestnou.

⁷ Mithun je druh hospodářského zvířete z čeledi sudokopytníků

⁸ Genna: slovo genna bylo užíváno dvojím způsobem :1) znamená toto slovo také svátek nebo feast. V tomto smyslu mohl člověk říci „Moje vesnice dnes provádí gennu“ čímž bylo míněno, že se ve vesnici děje povinnost i kvůli události jako je například svátek nebo neobvyklá příhoda (např. nemoc). Lidé z vesnice tedy dodržují sváteční den. Za druhé genna mohla také znamenat cokoliv zakázaného, jakékoliv tabu. Svátky kmene Naga jsou spojené gennou. Pokud například některá z rodin držela gennu, nebylo povoleno komukoliv cizímu vstoupit do jejich domu. Když byla jakákoliv genna držena v celé vesnici, lidé z jiných vesnic měli přísně zakázáno do vesnice vstupovat.

2.1.1 Víra v jednotné jsoucno

Dívat se na kmen Naga pouze jen jako na animisty by však nebyla úplná pravda. Je pravda, že stejně jako v ostatních animistických náboženstvích uctívali Naga duše zvířat, rostlin i neživých míst a věcí. Důležitá však byla i víra v jedno nadpřirozené jsoucno.

Toto jsoucno je ze své podstaty dobrotivé i zlovolné. RAGUANG, jak zní označení u kmene Rongmei, je nejvyšší jsoucno, které vytvořilo svět a vládne mu. RAGUANG také vytvořil nebeskou báň a jeho tělesa jako Slunce, Měsíc, hvězdy. Je neviditelný ale vše prostupující. Je považován za dobrého a zároveň neutrálního boha. Oběti v jeho jméno jsou nabízeny málo, protože se věří, že tento bůh nedělá lidem problémy.⁹

2.1.2 Příběh stvoření

Stejně jako v jiných náboženstvích má i kmen Naga příběh o stvoření. Tento konkrétní pochází od kmene Zeliangrong: *„Podle mýtů a tradic chtěl Raguang stvořit vesmír, bohy, lidi a přírodu. Prvně tedy stvořil dva pravěké bohy, boha Didimpu a bohyni Didimpui. Na přání Raguanga stvořili tito dva slunce, měsíc, hvězdy, vítr, oheň, sedm vrstev země, sedm vrstev vody a sedm vrstev nebe. Ranguang věřil těmto bohům i v zodpovědnosti, ale pokus se nevydařil a Ranguang byl nespokojený i se zvířaty které vytvořili. V zoufalství se tedy tito dva bohové modlili k Ranguangovi a On inspiroval tyto dva bohy jeho obrazem, který byl adoptován jako prototyp lidského bytí. Tak vznikly dva obrazy - jeden muže a druhý ženy - kteří byli poté vytvořeni z hlíny a mraveniště Dimapu a Dimapui, ale tyto figury byly bez života a proto Ranguang vdechl duši do jejich těl a oni ožili. Na začátku žili lidé s Bohem. Ale člověk a bůh nemohli žít více dohromady, a to kvůli lidské vychytralé zrádné povaze.*

⁹Srov. Rev.PAMEI, Ramkhun: *The Zeliangrong Nagas: A study of Tribal Christianity*. New Delhi 1996, Uppal Publishing House. s. 34

*S představou, že mohou žít bez boha se snažili boha zabít svými meči. Když to bůh poznal oddělil sebe a lidi do různých světů.*¹⁰

2.1.3 Víra v duchy

Lidé kmene Naga věřili v existenci duchů a často jim nabízeli obětiny, aby je přilákali na svou stranu a nebo, pokud byli uznáni jako duchové, kteří škodí, se je snažili zahnat různými prostředky. Ao Naga vyráběli dřevěné obrazy a umísťovali je blízko vesnické brány, aby duchy odehnali pryč. Další kmeny Naga vztyčovaly obrazy a větve stromů do vesnických bran a vstupů u domů ze stejného důvodu.

2.1.4 Vnější duše

Lidé kmene Naga věřili, že duše se může odpoutat od svého těla. Duše žijícího člověka, která se může odpoutat od těla na sebe bere podobu tygra, kobry atd. a dokázala prý přímo napadnout jiného člověka nebo zvíře. Podle Naga může duše živého člověka bloudit. Ať už je to například duše nemocného člověka nebo člověka cestujícího, který byl dlouho pryč z domova a musí po svém návratu přivolat svou duši zpět. Když cestovatel překračuje řeku, měla by se přes ni natáhnout „struna“ aby duše mohla přejít také. Naga věřili, že někteří z nich mají způsobilost kontaktovat duchy. V případě nemoci nebo tísně, které by mohli být způsobeny duchy - Naga věřili, že většina nemocí je způsobena právě zlými duchy - byla důležitá pomoc člověka, který se umí s duchy domluvit a nemocný by také měl provést nějaký obětní rituál. Lidé kmene Naga měli víru v tyto lidi a vždy se ptali na jejich služby při těžkostech.

¹⁰ LATHUIPOU, Andrew: *Zeliangrong Tribal Religion*. [tištěná diplomová práce] Mumbai 2011, Tata Institut of Social Sciences, Centre of Development Studies s.55

2.1.5 Pozice „léčitele“

Ve většině Naga vesnic byl náčelník nejvyšší soudní mocí, ale vykonával i náboženské obřady a správu. „Léčitel“ byl lékař, který mohl být zároveň i mágem. Tato funkce nebyla, narozdíl od náčelníka, dědičná. „Léčitel“ měl monopol na léčení veškerých nemocí. Vesnická genna byla sice často dodržována jako součást léčby, ale vždy jen jako prophylaktikum proti nemoci. Léčitel se vesnické genny účastnit nemohl. Léčitel měl také funkci rozkrývače snů a znamení a byl to také empirický vědec, který často přicházel na důležité objevy a většinou znal lékařské účinky pralesních rostlin a kořenů.

2.1.6 Život po smrti

Existence života po smrti nebo existence jiného světa se liší podle jednotlivých kmenů. Například Kuki Naga věří v existenci dvou světů. Ne tak jako křesťané věří v existenci nebe a pekla ani ne jako zákon Karmy, který je učen v hinduismu a buddhismu. Věří, že člověk po smrti jde do země mrtvých a pokračuje ve stejném životě tam. Proto bylo důležité, aby si sebou na druhý svět vzal některé důležité věci jako nástroje, domácí zvířata oblečení, jídlo zbraně atd., tyto věci tedy byly pohřbívány spolu s mrtvým tělem.

Jiní, jako například Zeliangrong Naga, věří také v existenci světa po smrti (nazývají tuto zemi Tauraurum). Avšak to jak se člověk bude v této zemi mít, závisí především na tom, jaké byly jeho skutky za života na zemi. Pokud byly jeho činy špatné bude jeho život v Tauraurum utrpením, pokud žil dobrý život, bude v Tauraurum žít v klidu a ve štěstí.

2.1.6 Lovení hlav

Lovení hlav mělo jak význam náboženský, tak i význam sociální. Náboženský proto, že ulovená hlava dávala člověku (tím pádem i vesnici), který ji získal větší sílu, síla z duše zemřelého totiž sídlila v hlavě a získal jí ten kdo hlavu ulovil. Sociální význam proto, že zvyšovala postavení a váženost jedince v kmeni. Hlavou vesnice se nemohl stát ten, kdo

neulovil jedinou hlavu. Důvody pro lovení hlav jsou zajímavé a komplikované. Tato praxe má nejspíš základ ve víře v hmotnou duši nebo životní esenci velké síly, která sídlí v lidské hlavě. Tím, že Naga získali hlavu z jiné vesnice, věřili že získají i novou dávku životní a kreativní energie pro svou vesnici, když do ní do ulovenou hlavu donesou. Taková hlava měla mít vliv na lidskou a zvířecí plodnost. Stimulovala rostliny k rychlejšímu růst, především byla-li to ženská hlava s dlouhými vlasy. A navíc Naga měli rádi boj a byli bojovníci. Zejména mladí bojovníci, kteří získali hlavu, měli velkou výhodu nad svými druhy v možnosti získat nejkrásnější dívku vesnice. A zpětně také platilo, že kdo nezískal hlavu žádnou, měl velmi malou šanci vůbec ženu získat.¹¹ Tato tradice je společná většině kmenů Naga i díky ní byli lidé kmene velmi obávaní a platili za zdatné a nebojácné válečníky.

2.2 Svátky

Kmen Naga byl tradičně rolnickým společenstvím. Všechny jeho hlavní náboženské rituály, ceremonie a svátky se zaměřovaly a točily kolem zemědělského kalendáře. Každá ze zemědělských fází předcházela a následovala za jedním nebo dalším rituálem, které byly vykonávány individuálně a nebo celou komunitou jako celkem. Obřady by se mohly rozdělit na soukromé a veřejné

2.2.1 Soukromé obřady

Mezi soukromými obřady byl nejdůležitější ten, který by označován jako „Hostina Zásluh“. Mohli bychom ho popsat jako mechanismus, který pracuje stejně dobře pro celou komunitu, jakož i pro toho, kdo ho pořádá a na jehož náklady se obstarává veškeré jídlo a pití pro celou vesnici. Toto pravidlo platilo vždy, ať už byl tento obřad pořádán z jakéhokoliv důvodu. Na jedné straně byla komunitě dána možnost podělit se o blaho tohoto

¹¹ Srov. ELWIN Verrrier: *Nagaland*. Shilong 1961, Sree Saraswaty Press Ltd. str.3

pořadatele a na druhé straně stoupala pořadateli této události vážnost, sociální postavení a vliv na celou společnost.

2.2.2 Veřejné obřady

Mezi nejdůležitějšími veřejnými obřady a svátky byly řazeny oslavy zasetí a oslavy sklizně, které probíhaly ve veselém duchu. Tyto svátky byly zdůrazňovány velkým počtem rituálů a genn, ať už za účelem požehnání zaseté úrody a nebo jako poděkování za úrodu již sklizenou. Rituály měly také účinek očištění před tím, než lidé kmene Naga začali jíst nově sklizenou rýži. Po rituálních událostech také vždy následovaly oslavy.

3. Politická struktura vesnice a zvykové právo

3.1 Zvykové právo

Neexistuje obecná definice zvykového práva. Může být popisováno jako souhrn pravidel, skrze které kmeny praktikují svoji kulturu a vyjadřují svůj světový názor. Je to zavedený systém prastarých pravidel, které se vyvinuly z průběhu životů a přirozených cest lidí. Tento systém byl součástí společného vědomí, spolu s precedenty aplikovanými na určité případy, které se uchovávaly v pamětech náčelníků a radních khélů a jejich synů a synů jejich synů, dokud nebyly zapomenuty a nebo dokud se nestaly součástí pravidel. Vládli nad lidskými sňatky, rozvody, dědictvím stejně jako nad vztahy v komunitě, majetkovým právem atd.¹²

V předkoloniální době byla každá vesnice kmene Naga v podstatě malým víceméně demokratickým státem. Každá vesnice byla podle velikosti rozdělena do několika (minimálně dvou) částí, které se nazývaly khél. Každý khél měl svého zastupujícího „radního“. V každém khélu byl také jeden morung (viz kapitola Morung). Každá vesnice měla svou radu, jejíž volba se lišila u každého podkmene Naga. Obvykle platilo, že byl nominován nejstarší člen, aby zastupoval khél na vesnické radě. Funkce rady byly rozděleny do třech hlavních kategorií a to exekutivní, administrativní a soudní.

Náčelník vesnice

Vůdcovství vesnice bylo většinou dědičné ve většině kmenů Naga, ale nebylo přímo nutné, aby se syn náčelníka stal náčelníkem, pokud jeho otec zemřel. Náčelníkem se mohl stát kterýkoliv mužský člen vesnice po vykonání náležitých náboženských obřadů. Musel však prokázat svou způsobilost a zdatnost.

¹² . BHARALI, Gita. FERNANDES, Walter: *Customary Law-Formal Law Interface: Impact on Tribal Culture*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s.94

3.2 Některé politické rysy a zvyková práva u vybraných kmenů Naga

3.2.1 Kmen Ao Naga

Celý kmen nebyl nikdy sjednocen pod jednoho náčelníka. V dobách lovení hlav dávaly volně propojené spolky celému kmeni určitou politickou soudržnost. Khély byly vedeny jako samostatné organizace a vesnice se většinou spojovala, jen pokud šlo o válku. Vesnice byla založena na dvou hlavních principech. Jedním z nich bylo rozdělení na věkové skupiny (viz kapitola Morung a věkové skupiny), přičemž každá z nich měla na starosti své komunitní práce. Vesnické spory byly řešeny vesnickou radou a jejich volba se lišila podle jednotlivých vesnic. Náčelnictví v kmeni Ao nebylo dědičné.

V systému kmene Ao bylo nejzajímavějším momentem to, že po každém konci jedné generace se rozpouštěla celá rada khélu a byla volena nová. Každá vesnická generace byla u kmene standartizována mezi 25-30 lety. Když přišel čas rozpuštění rady, skoro vždy to vyvolalo násilné hádky. Radní se většinou nechtěli vzdát svých míst a hádali se, že ještě nenadešel ten správný čas, aby mladší generace převzala jejich místa. Organizace byla totiž úzce spojena se složitým rozdělováním jídla. Ve skutečnosti kdokoliv, kdo si přál informovat se o tom, jaký je status muže ve vesnici, se zeptal jaká je jeho část při rozdělování masa. Pokud některému ze silných charakterů vesnice připadalo, že dostává malý díl, žádal, aby bylo maso rozděleno znovu a on dostal větší část a byl tak považován za silnějšího.¹³

3.2.2 Kmen Sema

Termín „panství“ byl užíván pro to, co bylo skutečným základem společnosti kmene Sema Naga. Společnost byla organizována tak, že v jejím čele stál náčelník, který nemusel žít

¹³ Viz SHIMMI Roland Y.M.: *Comparative History of the Nagas(From Ancient Period till 1826)*. New Delhi 1988, Inter-India Publications s.131

s populací vesnice ani na jejích hranicích. Toto „panství“, budeme-li používat tento termín, mělo původ v systému kolonizace půdy synem náčelníka, když zakládal novou vesnici. Při takové kolonizaci býval doprovázen lidmi závislími na jeho otci a také některými dalšími, které si sám vybral. Když náčelníkův syn vytvářel novou vesnici, ať už na místě získaném úspěšným dobytím nepřátelských území, nebo na místě, které předtím nebylo obýváno a on sám si jej vybral, si mohl vybrat tu část půdy, která se mu nejvíce líbila. Obyčejně také nechal část nejlepšího území pro své nejbližší spolupracovníky. Zbytek si mohl teoreticky rozdělit kdokoli, kdo přišel jako první. Tato společnost se v nejjednodušším popisu sestávala z náčelníka a z lidí na něm závislých, spojených vazbou držby půdy.

Povinnosti konané na oplátku byly vykonávány jako poděkování za možnost vlastnit půdu. Kromě toho, že svým „poddaným“ opatřil náčelník půdu, pomohl jim také s hledáním žen, pokud si nemohli dovolit „koupit“ si svou vlastní. Očekávalo se od něj také, že je nakrmí, pokud si nebudou schopni obstarat potravu sami a také, že je bude chránit před nájezdy z jiných vesnic. Lidé závislí na náčelníkovi ho na oplátku nazývali „otcem“ a pokud jim sehnal ženu, stali se také částečně součástí jeho klanu, ve kterém při svatbách platili exogamní zvyky. Tyto služby mu pak opláceli pravidelnou prací na jeho poli a pokud ulovili nějaké zvíře, byli mu povinováni odevzdat jednu nohu tohoto zvířete. Pouto vytvořené mezi náčelníkem a jeho „sirotky“ bylo kombinací adopce a lenní povinnosti. Migrace z vesnice bez předchozího povolení náčelníka byla přirovnávána k vojenské dezerci.¹⁴

3.2.3 Kmen Zeliangrong

Ve vesnici vládl systém demokratický voleného sněmu. Jediná dědičná funkce byla funkce náčelníka vesnice, který se nazýval Numpou (ten kdo založil vesnici). Dotyčný zastával kromě funkce náčelníka také funkci vesnického kněze. Numpou byl sice hlavou vesnice, neměl však neomezená práva a vesnická rada ho mohla přehlasovat, pokud za ní stála většina vesnice. Členové vesnické rady, která se nazývala Pei, byli voleni staršími každého khélu. Nejvyšší soud vesnice se nazýval Shungbam. Pokud se nemohli dohodnout členové

¹⁴ ¹⁴ Viz SHIMMI Roland Y.M.: *Comparative History of the Nagas (From Ancient Period till 1826)*. New Delhi 1988, Inter-India Publications. s 135

Pei, byly všechny případy řešeny vesnickým soudem. Soud také soudil jakýkoliv kriminální čin, typickým trestem za vážné prohřešky bylo vyhoštění z vesnice.

V kmeni Zeliangrong byl hlavou rodiny vždy otec a poslušnost byla vyžadována od každého člena rodiny. Pokud žili bratři spolu, byla nemovitost ve společném vlastnictví. V rozšířené rodině byla manželka nejstaršího bratra správkyň spížíren a obilnic. Pokud některé ženě zemřel manžel, mohla se znovu vdát za některého z jeho mladších bratrů. Pokud odmítla, muselo jí být navraceno věno a ona mohla žít svobodně (mohla se stát správkyň dívčího Morungu).¹⁵

3.3 Systém ložnic (vzdělávání) „Morung“ a věkové skupiny

Tyto tradice jsou velmi typické pro všechny kmeny Naga a je důležité je zmínit, kvůli uspořádání a vlivu na celou komunitu kmenové vesnice.

V každém khélu vesnice kmene Naga stály dvě speciální budovy. Většinou se jednalo o nejvyzdobenější budovy celé vesnice, neboť hrály velmi důležitou roli v celém životě vesnice, i v životě každého jednotlivce. V těchto budovách byly oddělené ložnice pro chlapce a dívky, kteří po dosažení určitého věku (12-15 let - věk se liší podle jednotlivých kmenů) odcházeli od svých rodičů. Do doby svatby nebo dosažení určitého věku žili v těchto budovách. Nebyly to však pouze budovy pro přespávání, ale plnily hlavně důležitou sociální a vzdělávací funkci.

Celý život v Morung byl výhradně založen na síti věkových skupin. Ve skutečnosti by organizace a její funkce nebyly bez tohoto systému možné. Celý obraz Morung je demonstrován různými aktivitami, které byli podnikány různými věkovými skupinami. Ve většině kmenů bylo 5 takovýchto věkových skupin. Do první skupiny se dostal mladý člověk svým příchodem do Morung a do dalších pak po třech letech ve kterých v Morungu byl, zejména po nabytí všech dovedností, které se měl v dané věkové skupině naučit.

Dalšími povinnostmi mládeže z morungů bylo také chodit pomáhat na pole a při domácích pracech. A to tak, že se po jednotlivých dnech a jednotlivých „věkových

¹⁵ Srov. Rev.PAMEI, Ramkhun: *The Zeliangrong Nagas: A study of Tribal Christianity*. New Delhi 1996, Uppal Publishing House. s.28-29

skupinách“ střídali na polích a v domácnostech jednotlivých rodin. Šlo tedy v podstatě také o komunitní práci, kdy všichni pracovali pro blaho celé vesnice.

3.3.1 Chlapecké ložnice

V chlapeckých ložnicích byli mladí muži učeni především mužskému bojovému umění a některým ručním pracem, jako byla výroba nástrojů. Chlapci byli též seznamováni s historií vesnice a klanu a vztahy mezi nepřátelským okolím. Kmeny Naga praktikovali tradici lovení hlav a bylo to právě Morung kde se učilo toto umění a umění války. Chlapci se též učili správné formě oslovování a postoji v kmenovém shromáždění a správnému způsobu vyprávění příběhů, zpívání písní a balad. Toto všechno bylo učeno tak, aby až přijde jejich čas byli i oni dobrými učiteli a vůdci. Návštěva dívek byla v chlapeckých ložnicích přísně zakázána.

3.3.2 Dívčí ložnice

V dívčích ložnicích se dívky také učili ručním a domácím pracem, sociální etiketě a odlišným písním¹⁶ a chvalozpěvům, používaným při různých

¹⁶ Chlapci a děvčata se učili odlišné velmi obrazné písně, kterými si navzájem vyznávali lásku. Např. u Ao Naga chlapec (veverka) vyznává lásku své milé (ptáku) a ta mu píseň opětuje:

Veverka zpívá: *Z takové dálky jako Lungungchang*

Celou tu dlouhou cestu do Chongliyimnti

Přišel jsem tam, kde má milovaná spí

Jsem tak pohledný jako květ, když jsem se svojí milovanou

Svítání přetrvává dlouho za koncem světa

pták odpovídá: *Nepočítaně nápadníků přišlo již do domu, kde spím*

Však jen v tomto milenci, pohledném jak květina

spatřují mé oči ideál mého srdce

mnoho přišlo do domu kde spím

Ale radost mých očí nebyla s nimi

náboženských a sociálních slavnostech ve vesnici. Učitelkou nebo chceme-li supervizorkou těchto dívčích ložnic byla neprovdaná žena z klanu. Do dívčích ložnic měli chlapci přístup a byli zabavováni dívkami. A byly to také dívčí ložnice ve kterých se odehrávaly vesnické soudy.

3.4 Manželství

Manželství je jedna z univerzálně uznávaných sociálních institucí. Je také velmi blízce spojena s institucí rodiny. Ve skutečnosti se rodina a manželství navzájem doplňují. Manželství jako instituce může mít velmi odlišné aspekty v různých kulturách. Jeho funkce a formy se liší společnost od společnosti, ale manželství jako takové se vyskytuje ve většině kultur. Je na něj pohlíženo jako na základ společnosti a ve všech náboženstvích vytváří základ morálního systému. Stejně jako v jiných společnostech, a to nejen kmenových, je svazek mezi mužem a ženou něčím posvátným a je při něm dodržováno mnoho zvykových pravidel. Proto považuji za důležité zmínit tuto tradici také u kmenů Naga.

3.4.1 Některé aspekty manželství u kmenů Naga

Manželství je dobrovolný svazek mezi mužem a ženou s vyloučením jakékoliv jiné osoby. Manželství u kmene Naga je striktně monogamní¹⁷ a také exogamní. Většina kmenů Naga věří na sňatky z lásky. Exogamní sňatek u kmenů Naga znamenal, že bylo většinou zakázána svatba mezi jednotlivými klany vesnice a ve vesnici vůbec tyto sňatky byly ve většině kmenů Naga tabu. Někdy se toto pravidlo vztahovalo na celý kmen a lidé si vybírali své budoucí partnery z jiného kmene Naga. Patrilineární sňatky byly také přísně zakázané. Toto pravidlo mělo kořeny v tom, že tyto sňatky byly považovány za incestní a incest byl ve všech kmenech Naga považován za hřích. Domluvené sňatky nebyly zakázány, ačkoliv to

*Můj milenec je jako nejlepší korálek
Na šíji všech mužů celého světa*

ELWIN Verrrier: *Nagaland*. Shilong 1961, Sree Saraswaty Press Ltd. s. 14

¹⁷ Kromě kmenů jako např. Angh a Konyak, kde byla povolena polygamie a také u kmene Sumi, kde bylo náčelníkovi vesnice povoleno mít více žen.

nebyla nikdy součástí tradice a ačkoliv bylo považováno za vinu rodičů, pokud se jejich dcera nebo syn nevdali. Lidé kmene Naga však nikdy nebyli do sňatku nuceni. Věk pro svatbu se pohyboval kolem 22 let pro chlapce a 18 let pro dívky. V některých kmenech si dívky mohly nechat narůst dlouhé vlasy až po svatbě. Manželka se ve většině kmenů stěhovala do domu svého muže. U většiny kmenů se mohli lidé po smrti svého partnera znovu vdát / oženit. Např. u kmene Zeliangrong si žena po smrti svého manžela mohla vzít jeho mladšího bratra, ale tyto případy byli velmi ojedinělé. Pokud se žena odmítla znovu vdát, muselo jí být vráceno věno.

4. Christianizace kmene Naga

V této kapitole bude přiblíženo, jak začala christianizace¹⁸ kmene Naga a jaký byl průběh až do současnosti. První misionáři přicházeli na území států současné severovýchodní Indie od počátku 19. Století. Ne vždy byla ale jejich práce úspěšná. Na začátku by měl být uveden historicky doložený příběh jedněch z prvních křesťanů kmene Naga na území současného svazového státu Assam.

4.1 První Naga křesťané na území dnešního Assamu

Dobývání a anexe celého severovýchodu Indie začala roku 1826. Příčinou bylo úsilí barmského krále o ovládnutí údolí řeky Brahmaputra. Na toto území však pomýšlela i koloniální Indie. Tak vznikla první Indo-Barmská válka. Indie válku vyhrála a díky smlouvě z Yandabo získala tuto část Indického impéria. Prvními správci území se speciálním statutem se stali David Scott a Francis Jankins, oba byli Angličtí evangelíci. Původně chtěli zavést politiku státního podporovaného vzdělávání, které mělo být zavedeno i u místních kmenů, jež zatím nebyly pod koloniální nadvládou, a které měli vykonávat angličtí misionáři. Ale tato snaha byla odmítnuta autoritami z Kalkaty i Londýna, jež se obávaly, že nevýhody, které by vznikly vzděláváním kmenů z kopců, by převýšily výhody plynoucí z přijetí víry a vzdělání.

S christianizací kmene tedy nezačali angličtí kolonizátoři území, ale misionáři Americké baptistické církve. První Naga vesnicí, která celá přijala křesťanství, byl Molong. Byla to vlastně vesnice uprchlíků, protože její obyvatelé se přestěhovali z větší a lépe chráněné vesnice Molung-kimong (Starý Molung) na neobydlený a prázdný vrcholek,

¹⁸ *Historický fenomén christianizace je konverze jedince ke křesťanství nebo konverze celého lidu najednou, zahrnuje také praxi konvertování domorodých pohanských praktik a kultur, pohanských náboženských představ, pohanských stanov pro křesťanské použití vzhledem ke křesťanské snaze o evangelizaci.*:MILLER Frederic P. : Christianization.[online]2011[cit. 2.5.2011] dostupno na: <http://books.google.cz/books?id=9F4dQwAACAAJ&dq=christianization&hl=cs&ei=ZGLATazuB4WHhQeAveGmBQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCoQ6AEwAA>

vzdálený od původní vesnice tři hodiny chůze. K tomu došlo v roce 1876. Historie však začala mnohem dříve.

Vše začalo, když Godhula, nejstarší syn muže z nízké kasty, přešel na víru v Krista a byl pokřtěn pod vlivem Nathana Browna. Vzdělán byl Milesem Bronsonem, americkým baptistickým misionářem, v křesťanské škole pro sirotky v Nowangongu. Americký baptista Nathan Brown tam přišel v roce 1835 na pozvání britských úředníků, když britská misie nedostala peníze na pokračování. Brown odešel z Indie v roce 1855. Godhula který byl ženatý (jeho žena se jmenovala Lucy), nikdy nepřestal být vděčný za tyto rané misijní učitele. Bylo to v Shibsagaru, kde Godhula prvně potkal Subongmerena, člena kmene Ao Naga, který často přicházel do údolí za výměnným obchodem a spřátelil se z Godhulou a jeho ženou. Byl pozván, aby s nimi nějaký čas žil, a tak postupně vstřebával základy jejich víry, učení o světle lásky, Všemohoucím a věčném Bohu skrze milost Ježíše Krista. V několika měsících přijal Subongmeren Gospel a stal se pokřtěným věřícím. Jeho rozhodnutí bylo, být poslem víry pro Godhulu v jeho vlastní vesnici. Subongmeren chtěl, aby i jeho vlastní lidé ve v Molungkimong sdíleli jeho víru, a tak se zeptal Godhuly na možnost, zda by on a jeho žena mohli odejít do jeho vesnice a ostatní členové jeho klanu tak mohli slyšet evangelium.

Lidé na území Assamu se velmi obávali kmene Naga, jejichž příslušníky si spojovali s lovením hlav a s temnými a ďábelskými démony obývající lesem zarostlé kopce. Mnoho století trpěli častými nájezdy válečníků z kmene Naga. Rozhodnutí Godhuli přinést do Molungkimongu evangelium bylo tedy velmi odvážné. Ao Naga patřili k jednomu z mnoha kmenů Naga a měli tedy svoje specifické nářečí i kulturu. Godhula a jeho žena se po mnoho měsíců připravovali se Subongmerenem, aby se naučili nářečí kmene Ao Naga. Konečně v říjnu roku 1871 se pustili na svoji riskantní výpravu do hor, kde ležel Molungkimong. Ještě než došli do vesnice, potkali na úpatí hory několik lidí z vesnice, kteří se o této výpravě doslechli a chtěli se dozvědět něco o nové víře a zároveň varovat Godhulu, že vstup do vesnice pro něj může být velmi nebezpečný. I přes toto naléhání chtěl však Godhula pokračovat v cestě, a tak se lidé z vesnice nabídli, že ho doprovodí.

Cesta jim trvala dva dny a když konečně došli na místo, byl Godhula předveden před vesnické hodnostáře, aby vysvětlil svůj příchod. Představitelé vesnice nebyli z této situace příliš nadšení. Mysleli si, že to může být špeh, který přišel do vesnice, aby zjistil, jaký je jejich obraný systém. Na území kmene Naga byl vždy podezřelý kdokoliv kdo přicházel

z assamského údolí a měl co do činění s Indickou/britskou vládou. Proto byl Godhula umístěn do vězení v malé chatrči.

Když byl Godhula v tomto domácím vězení, pozvedl svůj hlas a začal zpívat. Melodickým hlasem chválil Boha a modlil se za své věznitele. Dobře věděl, že Naga milují hudbu a hlavně tu zpívanou. Každý den přicházeli obyvatelé vesnice, poslouchali jeho písně a odpovídali na ně. Tak se postupně zlepšovala Godhulova znalost a plynulost Ao Naga řeči. Jeho vřelá osobnost a dobrá vůle upoutávaly více a více vesničanů, především ženy a děti. Na jeho klidné záruky, dobrý humor a porozumění odpovídali s rostoucím respektem.

Jak se rozrůstal počet jeho posluchačů, snažil se Godhula propojit porozumění Naga a jejich neviditelného světa, kde je koncept vzdáleného Vysokého Boha v kolizi z osobním strachem ze zlovolných místních démonů, s biblickým konceptem všemohoucího Boha Stvoření, který vládne nad všemi věcmi, viděnými i neviděnými. Obrátil strukturu jejich víry vzhůru nohama, argumentujíc tím, že Bůh není vzdálený, lhostejný a nestarající se, ale že Bůh je miluje všechny a také, že může a chce porazit a zničit všechny zlé místní duchy a demony.

Nakonec ho tedy propustili z vězení a povolili mu pobývat volně ve vesnici. Godhula je potom informoval o své ženě a jeho domovu v Shibsagaru. Poté, co vesničané pochopili, že Godhula nechtěl vesnici nijak ublížit, a že bude brzy odcházet, protože mu povolili odejít, začali být někteří jeho posluchači smutní. Když přišel den odchodu mnozí naříkali a prosili ho, aby zůstal žít s nimi. Nakonec s ním odešlo několik válečníků a doprovodili ho až do jeho domu v Shibsagaru. Důstojníci a misionáři v Shibsagaru byli velmi překvapení, když ho viděli přijít nazpět. Považovali ho již za dávno mrtvého, mysleli si doslova, že „ztratil hlavu“. Jeho návrat byl spolu se slavnostně oblečenými a ozbrojenými strážci považován za zázrak. Od té doby vyrážel Godhula na stále častější návštěvy do Molung-kimongu. Byl doprovázen svou ženou, která ho následovala a pracovala spolu s ním jako učitelka. Misionářská dvojice se ve vesnici usadila a stala se akceptovanými členy komunity. Godhulovo poselství, že Bůh Stvořitel není ani vzdálený ani lhostejný k jakémukoliv člověku kmene Naga, že Bůh spasil lidstvo obětováním a vykoupením v krvi jeho milovaného syna, a že Bůh chce poslat jeho mocného Ducha, aby vstoupil do života kohokoliv, kdo se k němu obrátí ve jménu Ježíše, rozhýbala mysl a získala si srdce lidí ve vesnici. A tak představa, že tento starostlivý Bůh je

mnohem silnější než všichni zlí démoni a bohové, kteří je obklopují, a že víra v Boha jim může zaručit větší bezpečnost, byla stále silnější. V průběhu času byla lidmi z vesnice na Godhulovu prosbu vybudována malá kaple z bambusu jako místo pro uctívání Boha i učení. O šest měsíců později šel Godhula zpět do Shibsagaru. Byl následován devíti členy Ao Naga kmene obrácenými na víru. 11. prosince 1872 je zde pokřtil, a oni se tak stali základem pro první křesťanskou kongregaci Naga.

Od této chvíle začal vesnici navštěvovat i první americký misionář Dr. Edward Clark¹⁹, který předtím ze strachu o svůj život a život nově pokřtěných členů kmene (stalo se častokrát, že pokřtěný Naga byl ihned zabit lidmi ze své vesnice), tyto výpravy často neprováděl. Američtí misionáři dobře rozuměli tomu, jak kmeny Naga vždy v minulosti velmi lpěli na svojí nezávislosti a jak se vždy bránili jakýmkoliv cizincům, kteří se je snažili ovládnout.

Ale celý proces christianizace neprobíhal jen hladce. Byli zde kulturní, sociální, ekonomické i politické problémy, které se musely překonávat. Rozrůstající se komunita křesťanů byla ve značné nelibosti u vůdců vesnice, kteří viděli novou víru jako hrozbu pro staré způsoby života i pro existenci celé komunity. Velmi urážlivé a provokativní pro ně například bylo určení sedmého dne jako dne pro odpočinek a uctívání. Ohrožovalo to ekonomiku celé vesnice, protože se lidé nevěnovali práci, která měla být v těchto dnech vykonána pro celou vesnici. Rušivá byla i přítomnost „bílé tváře“. Která byla brána jako velké riziko a hrozba. Cizinec mohl být špehem agentem indického/britského impéria, které se formovalo na území Assamu. A nové učení, šířící se jako oheň, mohlo být pouze komplot. Dokonce křesťanský vzkaz o lásce a míru pro celé lidstvo mohl být vykonstruovaný, aby podkopal staré způsoby a oslabil připravenou obranu a vojenskou sílu. Všechny tyto věci ohlašovaly možnost, že jednou všechny války, domy lidských hlav a s tím spojené dosažení osobní slávy, cti a válečné kořisti, můžou skončit. Vzdávající problémy a neshody vedly k tomu, že se nakonec křesťanská komunita vesnice rozhodla odejít a vystavět novou vesnici, kde budou moci žít bez rušení a podle křesťanských principů. Po tomto rozhodnutí si tedy sbalili své vlastnictví a hospodářská zvířata a vydali se naproti nejisté budoucnosti.

¹⁹ Dr. Edward Winter Clark byl Americký baptistický misionář a lingvista, který spolu se svou ženou Mary Mead Clark, převedli řeč kmene Ao Naga do psané podoby, vytvořili také první psanou gramatiku tohoto jazyka a slovník Ao Naga jazyka. V neposlední řadě přeložili do jazyka kmene Ao Naga také evangelia Nového Zákona.

Místo, které našli na vrcholu kopce 24. října 1816 nazvali Molung-yimsen (Nový Molung). A toto byl základ první křesťanské Naga vesnice. Ani existence této vesnice však nebyla na počátku bez problémů. Vesničané se obávali pomsty ze své bývalé vesnice, protože byla poškozena její čest a také proto, že odchodem členů vesnice se zhoršila její ekonomická situace. Odchod znamenal také ztrátu velké pracovní síly, protože všichni původně pracovali spolu pro celou vesnici. Původní vesnice Molung-kimong, dokonce požádala větší vesnice, Ao Naga kmene, aby jí pomohli potrestat „Nový Molung“. Ti však po vyslechnutí obou stran válečný konflikt odmítli.²⁰

4.2 Pokračování christianizace

Od let 1880-1890 se urychlil růst kongregace Naga baptistů. To, co začalo s kmenem Ao Naga, se rychle rozšiřovalo k dalším kmenům Naga jako Angami, Lhota a Sema. Tato tendence se dále postupně rozšiřovala skoro do všech padesáti podkmenů, které se označují jako Naga, a to nejen v samotném Assamu, ale i v dalších oblastech současné severovýchodní Indie. Každé rozrůstání misí bylo provázeno zakládáním a sílením vzdělávacích institucí, lékařských center, a ostatních pomocné infrastruktury. I když se přijetí víry zdvojnásobovalo až ztrojnásobovalo každé desetiletí, neprobíhalo u každého kmene stejně rychle. Například u velmi válečného kmene Angami Naga bylo přijetí křesťanské víry mnohem pomalejší, než u Ao Naga a Sema Naga²¹.

První asociací Baptistů byla Asociace Ao Naga Baptistů založena v roce 1887. Od tohoto roku se scházela každý rok, aby budovala solidaritu, řešila běžné problémy společnosti a zvyšovala počet škol. Skoro nevyhnutelně a trvale také řešila politické problémy, které se vyskytovaly uvnitř vesnic, kde část obyvatelstva byla již křesťanská a část si ještě uchovávala původní víru.²²

²⁰ Srov. FRYKENBERG Eric Robert: *Christianity in India: From Begining to the Present*. New York 2008, Oxford University Press Inc. s.423-437

²¹ Například vesnice Sema Naga (ležící mezi kmeny Ao a Angami Naga) se přiklonila ke křesťanství bez přímého kontaktu s Americkými misionáři. J.H. Hutton, který studoval tento kmen mezi lety 1915-1920 popisuje, jak při jedné své cestě objevil velké množství vesnic, v nichž pravidelně uctívali křesťanského Boha ve svých domech, bez přítomnosti jakéhokoliv pastora.

²² Jako například, když ne-křesťanští vůdci vesnice chtěli po křesťanské části, aby přispívala na oslavy původních svátků. Koloniální autority však nakázaly, aby byli lidé, kteří přešli na křesťanskou víru respektováni stejně jako jejich nové náboženství.

Do roku 1920 bylo rozrůstání Asociace Ao Naga Baptistů pomalé. I když po tomto datu byla trajektorie vzrůstu věřících opravdu velkolepá, a to minimálně do roku 1971, kdy bylo oslaveno stoleté jubileum od prvního pokřtěného člena Ao Naga. V následujících zprávách asociace byla zdůrazňována činnost Ao Naga misionářů u sousedního kmene Sema Naga. V době stoletého výročí dosahovalo procento věřících v kmeni Ao Naga 70% obyvatel kmene.²³

Postupně, jako dobře předpověditelný mechanismus, vzniklo dalších 13 kmenových křesťanských společenství. Druhým po Ao Naga byla v roce 1912 Asociace Angami Naga baptistů. Růst této asociace nebyl také nijak rychlý od vytvoření první církve Angami Baptistů v roce 1920 v Kohimě²⁴ do roku 1939. Od roku 1939 bylo přijímání víry mnohem častější a vyvrcholilo hlavně mezi lety 1951-1971 díky „lidovému hnutí“. Třetí asociací Naga baptistů byla „konvence Sema baptistů“ založená v roce 1922. Její centrum bylo v Mokochungu. Pod vytrvalou snahou misionářů, lidí kteří přijali novou víru a kongregacemi se víra znásobovala a v roce 1938 bylo na území obývaném kmeny naga již 74 kostelů, 24 škol a kolem osmi tisíc nově pokřtěných věřících. Pokud se nedařilo opatřit finance na výstavbu nových budov a škol, lidé vykonávali dobrovolné práce. Čtvrtým shromážděním místních jáhnů, pastorů a učitelů byla Asociace Lhota Naga baptistů vytvořena v roce 1926 s centrem ve vesnici Wokha. Dalšími kmenovými asociacemi, které můžeme pouze vyjmenovat, byly kmeny Kuki (1926), Rengma (1940), Chakhesang (1949), Zeliangrong (1953) a dále Sangtam, Chang, Konyak, Phom, Yimchunger a baptistická asociace Kheamungan.²⁵ Co všechno toto sjednocující dění ukazovalo, byl beze vši pochybnosti duch dobrodružství, objevování, expanze a snaha, která byla hnána misemi Naga k ostatním ještě nezasaženým kmenům. Tak měla být vytvořena sociální mobilizace, která by se proměnila v hybnou sílu „národního vědomí“ kmenů Naga. Vytvoření odtrženého kmenového shromáždění pro podporu samosprávnosti tedy nebyla nijak překvapující. A odvaha kmenů Naga za druhé světové války a jejich podpora spojeneckých sil vedla ke zformování souhrnné oblastní rady všech Naga kmenů, která v roce 1946 vyústila ve vytvoření „Národního Zastupitelstva všech Naga“.

²³ Srov. FRYKENBERG Eric Robert: *Christianity in India: From Begining to the Present*. New York 2008, Oxford University Press Inc. s.443

²⁴ Kohima je v současné době hlavní město indického svazového státu Nagaland, který byl založen v roce 1951.

²⁵ Srov. FRYKENBERG Eric Robert: *Christianity in India: From Begining to the Present*. New York 2008, Oxford University Press Inc. s. 442

Celkově všichni členové kmene Naga zažili nejmasovější hnutí vedoucí k přijetí křesťanství v Asii hned po Filipínách. V současné době se ke křesťanství hlásí 95% všech lidí patřících ke kmenům Naga. Většina se hlásí k baptistickým hnutím, ale od roku 1950²⁶ se větší počet hlásí také ke katolíkům. Podstatně více lidí z kmene se začalo na křesťanskou víru obracet po skončení britské imperiální nadvlády a také až poté co nacionální vláda Indie začala vyhánět zahraniční misionáře²⁷. I když koloniální pravidla a misionáři hráli v procesu christianizace důležitou roli, nebyli hlavními iniciátory obrácení kmene Naga na křesťanskou víru. Většina přechodů se totiž odehrála na území, které nebylo zasaženo koloniálními pravidly ani nebylo v přímém dosahu misionářů.²⁸

4.3 Křesťanství v Indii

Pro pochopení kontextu situace z hlediska celé Indie je důležité zmínit několik faktů o křesťanství v Indii celkově.

Ač by se mohlo zdát, křesťanství do Indie nepřišlo až z evropskými kolonizátory. Křesťanství v Indii má historii skoro stejně starou jako křesťanství samo a to díky apoštolu Tomášovi, který přistál u břehů Malabarského pobřeží (v současnosti indický svazový stát Kerala) v roce 52 našeho letopočtu a přivedl domorodé obyvatele ke křesťanské víře. Další vlna křesťanství pak přišla s Portugalci, kteří přišli na území dnešního svazového státu Goa

²⁶ Od tohoto roku začali na území kmene Naga přicházet také katoličtí misionáři

²⁷ Viz Dr. Downs F.S.: *History of the Council of Baptist churches in North East India*. [online] 28th of December [cit. 10.4.2011] dostupné na:

<www.cbcnei.com/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=68&showall=1>

²⁸ Jak vysvětluje jeden z vůdců kmene Naga: „*Evropané nemají monopol na křesťanství...Křesťanství přišlo do Evropy z Asie a někteří Indové byli křesťané 500 let před Evropany. Když se Evropané stali křesťany, udělali z křesťanství domorodé náboženství. Změnili si jména a začali slavit svátky v souvislosti ze svou kulturou. Teď, stejně jako mnoho ostatních členů kmene Naga jsem i já křesťan, ale nejsem Evropan. Mám vztah ze svým Bohem. Teď ke mně může můj Bůh mluvit v mých snech, stejně jako se to stávalo mým předkům. Nemusím být anglikán ani katolík a dodržovat všechny jejich rituály. Nepotřebuji to. To, o čem mluvím je Naga křesťanství, domorodé Naga křesťanství.*“ Srov. ²⁸ Srov Srov. FRYKENBERG Eric Robert. *Chrsitianity in India: From Beginig tothe Present*. New York, Oxfrord University Press Inc., 2008 s.443

následování Britskými kolonizátory. Ti povolili evangelickým misionářům hlásání Evangelia především na kmenových územích států.²⁹

V současné době je křesťanství třetím největším náboženstvím v Indii. Při posledním sčítání lidu se k němu přihlásilo 24 080 016 obyvatel což je 2,3%. Procentuelně jde tedy o velmi malou skupinu obyvatelstva.³⁰ V tomto ohledu jsou výjimkou některé ze sedmi států severovýchodní Indie, v některých z nich žije kmen Naga a jiné „sepsané kmeny“.³¹ V současné době je tedy nejvíce následovníků křesťanství právě u „sepsaných kmenů“ a také u nejnižších vrstev Indické společnosti. Důvody k přijetí křesťanství jsou různé. Nabízí se možnost vymanění z indické kastovní společnosti³² i to, že křesťanské organizace často nabízejí vzdělání, sociální a zdravotní pomoc.

²⁹ Srov. ²⁹ LATHUIPOU Andrew: *Zeliangrong Tribal Religion*. [tištěná diplomová práce] Mumbai 2011, Tata Institut of Social Sciences, Centre of Development Studies. s.17

³⁰ V pořadí prvním náboženstvím je hinduismus ke kterému se hlásí 887 578 868 lidí (80,5 %), druhým největším náboženstvím je islám se 13,4 %. Po křesťanství jsou dalšími náboženstvími sikhismus 1,9 % a buddhismus s 0,9 % srov. OFFICE OF THE REGISTRAR & CENSUS COMMISSIONER: *Religious Compostion* [online]. Novemeber 2010 [cit. 23.4.2011]. dostupné na:

<www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/India_at_glance/religion.aspx>

³¹ Assam 3.3%, Arunachal Pradesh 19%, Manipur 34%, Meghalya 70%, Mizoram 86%, Nagaland 90%, Tripura 3.2% srov. OFFICE OF THE REGISTRAR & CENSUS COMMISSIONER: *Population by Religious communities* [online]. Novemeber 2010 [cit. 21.4.2011]. dostupné na:

<www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_data_finder/C_Series/Population_by_religious_comuniti es.htm>

³² Indická společnost je stále velmi hierarchická, a to díky systému varn-tříd společnosti, do kterých se člověk rodí podle toho, jak se choval v minulém životě. Jsou zde čtyři hlavní a to (řazeno od nejvyšší po nejnižší): Brahmani, Kšátriové, Vaišiové a Šúdrové, přičemž každá z nich má mnoho podkast. I když je oficiálně kastovní systém zakázán, lidé stále si tento sytém vůči sobě stále zachovávají a není lehké se z něj vymanit.

5. Změny v sociální a politické struktuře a některé změny kmenových zvyklostí

Ať už v lepším nebo horším smyslu, je nepopíratelné, že křesťanství přineslo kmenům Naga velké sociální změny, ať už šlo o vzdělávání, zdravotní péči a nebo technickém rozvoji. Dalšími důležitými změnami byly změny v sociálně politické struktuře a změny některých kmenových zvyklostí.

Evangelizační práce různých křesťanských skupin, přinesla mnoho socio-kulturních a náboženských, někdy až radikálních, změn pro členy kmenů Naga. Představení nové víry s jejím důrazem na hodnoty lásky a odpuštění, pozitivně snížila mezikmenové sváry a také ukončila tradici lovení hlav. Křesťanství také pomohlo daleko větší spolupráci mezi jednotlivými kmeny. Celkově přineslo velkou změnu pro válečné kmeny Naga a naučilo je lásce a respektu, přátelství, toleranci a míru. Křesťanství také pomohlo lidem zbavit se některých předsudků ve společnosti. Křesťanští misionáři přinesli ekonomickou stabilitu, především díky zlepšení zemědělství a technickým vzděláváním, zavedením písma, nových metod architektury a právnictvím. Mělo by být také zmíněno, že křesťanské církve hrají dlouhodobě důležitou roli v řešení etnických a vojenských problémů. Přijetím víry byli lidé z kmene Naga a jeho podkmenů schopni oživit a modernizovat svou sociální strukturu. Také se zbavili mnoha pověřivých představ a starých konfliktů. Toto všechno posílilo kmenové členy, rozšířilo jejich pohled na svět a také zvětšilo sociální interakci.³³

³³ Viz MAWRIE, Barnes: *Christianity and Socio-Political Consciousness in Northeast India*. V In SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*, New Delhi 2009, Concept Publishing Company s.139-140

5.1 Změny některých zvykových tradic

Díky změnám, které byly představeny v koloniální době a pokračovaly po vyhlášení nezávislosti Indie v roce 1947, bylo upraveno i mnoho kmenových zákonů, tradic a hodnot. Jednou z důležitých změn, byla změna v držení půdy. Původně bylo totiž ve větší či menší míře držení půdy ve společném vlastnictví a pod kontrolou celého kmene (v některých kmenech byla i malá míra soukromého vlastnictví). Zákon však od určité doby zavedl rozeznávání pouze soukromého vlastnictví.³⁴

Pokud jde například o manželství, změnily se většinou jen způsoby oslav, neboť křesťanství neschvaluje přebytečné plýtvání. I přesto však bývají svatby poměrně velké, jde spíše však o to, že v kmeni Naga bývají (a to i díky vlivu křesťanství) rodiny poměrně početné.³⁵ Změnil se především věk vstupu do manželství, který se zvýšil. Může to být připisováno jak přijetím křesťanství, tak i tím, že se mladí lidé před vstupem do manželství vzdělávají až do vyššího věku. Co se ve většině kmenů nezměnilo je tradice, že se lidé většinou neprovdávají za člověka ze stejného klanu a své otcovské linie, i když i tato tradice pomalu mizí.³⁶

Další tradicí, která byla velmi důležitá v tradicích kmene Naga, byly ložnice morung, jejichž hlavní princip spočíval ve výchově mládeže a učení již zaniklých tradic. Ložnice morung ztratily v dnešní době svou důležitost a potřebnost, díky rozšíření křesťanství a moderního vzdělávání nemá tato tradice v podstatě žádnou hodnotu. Navíc je v dnešním systému v podstatě nemožné tradici ložnic morung zachovat, protože dívky a chlapci odcházejí za vyšším vzděláním mimo hranice vesnice a ti, kteří zůstávají ve vesnicích, žijí u svých rodičů do té doby, než vstoupí do manželství. Po přijetí křesťanství se některé církve snažily tento model ložnic napodobit podle křesťanských principů. Tato snaha však nebyla úspěšná.

³⁴ Srov. BHARALI, Gita. FERNANDES, Walter: *Customary Law-Formal Law Interface: Impact on Tribal Culture*. . V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*, New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s.94-95

³⁵ Lidé s kmene Naga se kterými jsem se osobně potkala měli většinou minimálně 6 sourozenců

³⁶ Srov. KIKHI, Kedilezo: *Changes and Continuity in Naga Marriage: Case study of Zounou-Keyhounou Group of Angami-Naga*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*, New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s.268

Jednou z nevýhod vymizení této tradice je však to, že mladí lidé zůstávající ve vesnicích nemají co dělat (v ložnicích byla v každé době určena nějaká práce). Někdy díky tomu propadají sociálně patologickým jevům jako je například užívání drog.³⁷

5.1.1 Některé změny u kmene Wancho

Nepochybně mělo křesťanství vliv na tradiční náboženské představy tohoto kmene. Rituály životních cyklů, které byly spojeny s většinou důležitých událostí jako je narození, svatba a smrt, se změnily zcela od základů. Mnoho souvisejících praktik jako například systém pojmenovávání se díky tomu také změnilo. Křesťanství přineslo na jednu stranu velkou míru solidarity spolu s ostatními křesťany, na straně druhé však zřejmý rozdíl mezi křesťanskými a ne-křesťanskými členy kmene. Rozdíl se projevuje především na úrovni rodinných tradic jako jsou svatby a úmrtí. Většina argumentů však mluví ve prospěch křesťanství, protože vymizely tradice jako polygamie, svatby v nízkém věku, konzumace opia a závislost na alkoholických nápojích. Zmizela například i tradice tetování³⁸ a začerňování zubů, které byly u tohoto kmene kdysi velmi populární. Tetování bylo dokonce považováno za jedno ze základních a významných uměleckých tradic kmene Wancho. Nutno podotknout, že různé symboly zobrazovaly různé sociální významy (některá tetování například určovala počet ulovených hlav nebo postavení ve společnosti).³⁹

³⁷ LANUNUNGSANG: *Working System of Ariju in Traditional Ao Society: A Socio-cultural Institution*. V VENUH, N.: *Naga Society: Continuity and Change*. New Delhi 2004. Shipra Publications. s. 85-86

³⁸ Která se však navrácí spolu s přijímáním kultury západní civilizace

³⁹ Viz CHAUDHURI Kumar Sarit: *Christianity and Culture Change among Wanchos of Arunachal Pradesh*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s. 251-252

5.2 Dopad křesťanství na lékařskou péči

Kmeny Naga, jak již bylo popsáno v předchozí kapitole, většinou věřily, že nemoci jsou způsobeny zlými duchy, nebo jsou trestem za špatné skutky, či porušení tabu. Léčení bylo proto kombinací obětí pro usmíření zlých duchů a modliteb na jejich zahnání. Někdy mohl také pomoci vesnický léčitel svou znalostí lesních bylin. Proto příchod misionářů, kteří mohli nabídnout nejnovější poznatky v léčení různých nemocí, bylo pro tuto oblast velmi důležitou změnou.

O misiích, které se zabývaly zdravotní péčí v Indii, je toho napsáno velmi málo. Většina důrazu bývá většinou kladena na přestoupení na víru a vzdělávací aktivity, ale ne na dopad a příspěvek misí na oblast zdravotnictví. Je tomu tak i přesto, že zdravotní misionáři v Indii, stejně jako v jiných rozvojových částech Asie a Afriky, vykazali práci stejně důležitou jako ostatní misionáři.

Spolu s evangelizací v oblasti severovýchodní Indie přinášely křesťanské mise sociální změnu do oblasti humanitárních služeb. Zdravotnická pomoc byla jednou z nejdůležitějších. Ačkoliv je přínos lékařské pomoci nyní nezpochybnitelný, na začátku a v průběhu 19. století se misionářům nezdálo, že by přínos léčení mohl být velký, a mise se proto zaměřovaly především na evangelizaci. Z toho důvodu byli na toto území vysíláni především klerikální misionáři, kteří měli přinést především duchovní sílu.

Lékařské mise se začaly rozmáhat až na konci 19. století⁴⁰. Náporů hladomoru a velkých ztrát na životech přiměly misionáře si uvědomovat, že péče o fyzické blaho je stejně důležitá jako péče o duši. Lékařské mise začaly být rozeznávány jako důležitá součást misionářské práce v Indii. Pocítily, že by misionářům mohla tato činnost pomoci v kontaktu s nekřesťanskými obyvateli a mohlo by to pomoci evangelizaci. Uvědomili si, že křesťanské mise by měly začít následovat příklad Ježíše Krista v léčení nemocných a dát tak lékařské práci oceňované místo ve svých aktivitách. Pochopili, že když byl Kristus velmi zaujatý pro léčení nemocných, měli by také začít stavět nemocnice a místa pro léčbu.

Církev, jež vysílala misionáře se zdráhala toho, aby jejich misionáři vykonávali činnost,

⁴⁰ Viz GOLDSMITH Amrit Kr: *The American Baptist Christians in North-east India*. [online] January 2011 [1.4.2011]. dostupné na www.indianfolklore.org/journals/index.php/lsh/article/download/459/529

kteřá šla dál za hranice vzdělání. Obávaly se, že by jiná činnost neposkytovala dostatek prostoru pro tu hlavní, tedy evangelizaci. Misionáři „v poli“ se však cítili být zavázáni vůči lidem, se kterými pracovali. Proto většinou žádali o vysílání více lékařů a zdůvodňovali to tím, že tato péče není jen o lékařství, ale že také „vyšlapává cestu“ k budoucí větší evangelizaci. Bez ohledu na skutečnou motivaci pro přijetí lékařských aktivit v rámci misí, kmemy na severovýchodě z toho měli prospěch. Spoutání předchozími staletími pověřivých domněnek a strachů odolávali členové kmene západní medicíně a západním lékařským misionářům po dlouhou dobu. Proto první misionáři čelili mnoha problémům, když vstoupili na nová území. Lidé se učili postupně, že neštovice a jiné nemoci nejsou návštěvou zlých duchů, ale že se jedná o nemoci, jejichž důsledky mohou být v případě zanedbání léčby fatální. Původní strach a opozice zmizely, když bylo zřejmé, že lékařská pomoc prováděna misionáři je nejen levnější, ale i více účinná. Představení „křesťanské medicíny“ vedlo k podkopání nákladných tradičních praktik, které byly spojeny s původní léčbou.

Zdravotní misionářská péče také zdůrazňovala osobní čistotu a hygienu. Bylo těžké přesvědčovat členy kmenů, aby se pravidelně koupali, zvláště když se voda musela donášet z velké dálky. Misionáři proto přišli s inovacemi jako bylo dřevěné vodní potrubí vedoucí od pramenů do vesnic. Před tím, než přišli misionáři, bylo koupání a praní oblečení prováděno většinou pouze jeden den v týdnu. Misionáři také ukázali lidem kmene důležitost správné vyvážené stravy, například jedení vajec a drůbeže, které byly do té doby používány výhradně k rituálním účelům.

Zdravotní péče měla nepopíratelně důsledek na vliv vesnických kmenů. Představa, že nemoci se mohou léčit pouze přinášením obětí byla většinou lidí opuštěna. Lékařská činnost křesťanských misí na severovýchodě Indie měla velký vliv na neutralizování pověřivých představ a představila vyrovnanější životní styl. Umožnila lidem kmene Naga lepší rozhled a osvobodila je od pout jejich představ. A proto pro lidi, kteří přikládali význam všem nemocí a utrpení za vliv ďábelských duchů, by hodnota lékařské práce v podkopání těchto představ neměla být podceňována.⁴¹

⁴¹ PASSAH Amena: *Christian Mission in the Khasi-Jaintia Hills: Health Care and Impact on Society*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL,S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s. 203-216

5.3 Dopad a přínos christianizace na vzdělání

Kmeny Naga neměly před příchodem misionářů žádné psané písmo a jejich vzdělávání se odehrávalo především v Morunzích. Lze tedy říci, že příchod misionářů byl pro Naga velkou změnou, neboť misionáři začali zakládat školy a také začali přepisovat domorodé jazyky do latinky.

Role moderního vzdělávání a ekonomického a sociálního rozvoje je velmi silně propojena. Je dobře známo, že většině rozvojového světa nechybí pouze fyzický kapitál, ale mají také nedostatek kapitálu vzdělanosti. Vzhledem k tomuto argumentu byla vždy zdůrazňována důležitost základního vzdělávání. I proto většina států považuje za důležité podporovat vzdělávání ve svém rozpočtu. Nejinak je tomu i v Indii, kde je za základní vzdělávání odpovědný stát.⁴² Nicméně i přes tyto snahy indického státu se ukazují rozdíly ve školní docházce a v dosaženém vzdělání v různých částech Indie i v různých socio-ekonomických skupinách. Panují také velké rozdíly ve vzdělávání mezi pohlavími. Ve většinové Indii jsou tyto rozdíly dány především hindským systémem kast. U kmenů Naga byl a stále je v této otázce důležitý vliv misionářů a jejich přístup ke vzdělávání a zakládání vzdělávacích institucí.

Pro porovnání toho, jak křesťanství ovlivňuje vzdělanost a nevzdělanost v Indii, je důležité uvést několik čísel. Negramotnost v Indii celkově dosahuje vysokých čísel, vzdělanost v Indii je i přes veškeré snahy Indického státu poměrně nízká (V roce 2001 dokončilo základní vzdělání 65% obyvatelstva). Ve státech, kde žije obyvatelstvo kmenů Naga, byla vzdělanost následující: Manipur 70,5%, Nagaland 66,5%, Assam 63,2% a Arunachal Pradesh 54,3%.⁴³ Kromě Arunachal Pradeshu tedy data ukazují v těchto státech vyšší nebo stejnou vzdělanost, než je indický průměr. Pokud jde o náboženské skupiny v Indii a vzdělanost, jsou data následující: Podle indického sčítání lidu z roku 2001

⁴² Stát je sice za vzdělání zodpovědný a deklaruje, že vzdělání je bezplatné, učebnice ani uniformy, které jsou povinné ve většině indických škol však už bezplatné nejsou, a proto je u chudší části obyvatel školní docházka většinou velmi nízká. Dalším problémem je také dostupnost škol.

⁴³ Srov. NATIONAL INFORMATICS CENTRE: *Literacy Profile*. [online] 2005 [cit. 16.04.2011]. dostupné na: <www.india.gov.in/knowindia/literacy.php>

byla celková ngramotnost podle náboženství v Indii následující: hinduisté 43,6%, muslimové 46,9% a křesťané 23,8% ostatní náboženství 37%.⁴⁴

Z pohledu křesťanství a vzdělanosti bychom se mohli podívat na severovýchodní oblast jako na celek.⁴⁵ Pokud jde o jednotlivé sociální skupiny je ngramotnost následující: „sepsané kmeny“ (pod které spadají kmeny Naga) 30,8%, „sepsané kasty“ 32%, ostatní 31%. Pokud jde o vzdělanost a náboženství v severovýchodní Indii jsou čísla následující: hinduisté 27,2%, muslimové 45,6%, křesťané 26,9%. A poslední čísla se týkají ngramotnosti vzhledem k různým sociálním skupinám, v případě náboženství křesťanského platí tato čísla: „sepsané kmeny“ 24,4%, „sepsané kasty“ 26,2% a ostatní 46,5%.⁴⁶

Z těchto statistik jasně vyplývá, že křesťanství v Indii a také v její severovýchodní části, kterou obývají kmeny Naga, mělo a má velmi podstatný vliv na vzdělanost.

5.3.1 Některé přínosy vzdělanosti

Vzdělanost přinesena křesťanskými misionáři je velkým přínosem pro kmenové oblasti severovýchodní Indie. Například v Anunachal Pradeshu byli lidé učeni o idejích sociální spravedlnosti a rovnosti lidství a to jako výsledek vzdělávání o národu, národnosti etnicitě suverenitě a nezávislosti, což bylo velmi populární v kmenových skupinách. Spolu se vzděláváním přinesli misionáři transkripci jazyků, které byly do té doby pouze v mluvené podobě. To přineslo rozvoj kmenové literatury, což postupně vedlo ke sjednocení jednotlivých kmenů skrze společnou řeč⁴⁷. Společná řeč pak napomohla větší jednotnosti a solidaritě napříč jednotlivými podkmeny. Vytváření veřejného názoru bylo obecně zrychleno a upevněno skrze schopnost číst a také díky množství novin, které začaly vycházet v celé oblasti. Tyto faktory jsou také zodpovědné za formování socio-

⁴⁴ Viz PALA, Veronica DUBEY, Amaresh: *Role of Christianity in Fostering Literacy and Education in Northeastern Region: Statistical Evidence*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi 2009, Concept Publishing Company. str.77

⁴⁵ Pro jednotlivé státy se mi bohužel nepodařilo najít relevantní data

⁴⁶ PALA, Veronica DUBEY, Amaresh: *Role of Christianity in Fostering Literacy and Education in Northeastern Region: Statistical Evidence*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi 2009, Concept Publishing Company s. 82-84

⁴⁷ Většina kmenů se díky misionářskému vzdělávání nyní dorozumívá v angličtině nebo uměle vytvořené řeči která je směsicí původních dialektů kmene Naga a nazývá se Nagamese

kulturního a politického vědomí lidí kmenů Naga. Dalším důležitým příspěvkem vzdělání je uvědomování si vlastní kulturní identity. Většina podkmenů Naga přiznává, že vděčí za svou identitu a solidaritu křesťanství. To také považují za největší hybnou sílu při začleňování do jejich společnosti. Vzdělání navíc vytvořilo v každé kmenové společnosti skupinu inteligence, která je schopná motivovat vlastní lidi k dosahování spravedlnosti, míru, prosperity a rovnosti.

Vzdělání přinesené křesťanskými misionáři je nejsilnějším faktorem v rozvoji blahobytu kmenů v severovýchodní Indii. Masové vzdělávání pozvedlo procento vzdělanosti v regionu, zvedlo povědomí členů kmenů o jejich právech, povinnostech a privilegiích a motivovalo je k proměně společnosti. Tento fenomén vedl k celé škále reakcí na jakoukoliv nespravedlnost a marginalizace páchaných na těchto kmenech centrální správou.⁴⁸

⁴⁸ srov MAWRIE, Barnes: *Christianity and Socio-Political Consciousness in Northeast India*. V In SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*, New Delhi 2009, Concept Publishing Company s.140-141

5.4 Ženství v otázce christianizace u kmenů Naga

Spolu s mužskými misionáři přicházely do oblasti severovýchodní Indie také ženy. Tyto ženy cestovaly do těchto míst většinou jako manželky misionářů, někdy však jako samotné misionářky. Měly rovnoměrné zásluhy na evangelizačním projektu a někdy dokonce pracovaly pilněji, než jejich kolegové, aby se dostaly k domorodým společnostem. Mužští misionáři často pověřovali své ženy a ženské misionářky, aby zkusily probádat vnitřní oblasti společnosti, kam muži neměli přístup, aby ovlivnily ženské ideje jejich nové víry. Toto se stávalo především, když misionářská práce selhávala a když docházelo k opakovaným selháním a zpětnému napadání od společností domorodé víry. Ve druhé fázi měly ženské misionářky a ženy misionářů stanoveny „ženské povinnosti“ jako bylo vzdělávání žen a dětí, porodnictví a zdravotní péče. Ačkoliv měly skoro stejné povinnosti jako jejich mužští protějšky, nebyla jejich práce stejně oceňována, což můžeme připisat tehdejšímu patriarchálnímu vidění světa. Navzdory tomu byly ženy ve všech snahách křesťanských misí stejně důležité, ať už ve vzdělávacích institucích, lékařské péči či v šíření Evangelia.⁴⁹

Postavení žen v Indii nebylo (a není) nikdy jednoduché⁵⁰, ženy v severovýchodní Indii, měly většinou větší svobodu. Věno, zabíjení dívčích novorozeňat, zákaz znovu vdávání vdov ani kastovní systém, nic z tohoto v kmenových společnostech neexistovalo. Ačkoliv ženy neměly nikdy vůdcovské postavení v tradičním systému a ani většina křesťanských církví v oblasti nedávala ženám možnost zastávat duchovní úřad, ženy si i přesto nacházely své vážené místo skrz vzdělání (což je zásluha, ženských misionářek). A to umožnilo ženám být hlavami v ne-církevních institucích.⁵¹

Kromě katolické církve mají všechny ostatní svoje ženská křídla, která mají důležitou roli v náboženském životě, stejně jako v sociální péči ve vesnicích. Tato křídla jsou nazývána ženské spolky. Tyto spolky mají za své členky pouze ženy. Členství je otevřeno pro všechny ženy, které jsou považovány za dostatečně dospělé, aby sloužily Bohu. Jsou spravovány předsedkyní, více-předsedkyní, generální tajemnicí a vedoucími členy, kteří jsou vybíráni na

⁴⁹ Srov. PATHAK Suryasikha: *Home away from Home: The Work of Missionary Wives in the Evangelical Project in Colonial Assam: Life and Times of Mrs. P.H. Moore*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*, New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s.347

⁵⁰ Je to dáno principy hindské společnosti

⁵¹ Viz Rev. SNAITANG, O.L.: *Christianity and Change among the Hill Tribes of Northeast India*. V SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, S.J.: *Christianity and Change in Northeast India*, New Delhi 2009, Concept Publishing Company. s. 155-156

určité období. Tato organizace a existence je pevně spjata s organizacemi církve, ale mírně se liší, podle jednotlivých vesnic. Všechny spolky mají provázanost s některou s větších organizací jako například „Ženský spolek“ spojený s „Ženskou baptistickou asociací“. K jejich aktivitám patří například modlitební společenství, ale hlavními aktivitami jsou pomáhání chudým a potřebným. Navštěvují staré a nemocné lidi, modlí se s nimi a pomáhají jim, ať už prací a nebo materiálně. Za tuto pomoc jsou velmi respektovanou součástí všech vesnic a společnosti celkově.⁵²

⁵² Srov. ZEHOL, Lucy: *Changing Kheza Culture, Christianity and Woman: Some Observations*. V SUBBA, T.B.- PUYKUNELL, S.J. *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi 2009. Concept Publishing Company. s.342-343

5.5 Některé výhrady k christianizaci

Christianizace však nebyla brána pouze pozitivně. Někteří imperiální kolonizátoři ať již ze strany britských, či indických úřadů se začali obracet proti misionářům a obviňovali je z ohrožování, či dokonce ničení „původní nevinosti“ starověké kultury a posvátných tradic domorodých obyvatel. Tudíž vztahy mezi misionáři a imperiálními úředníky začali být čím dál více nejasné a nesnadné. Lidé kmene Naga osobně měli velké antipatie vůči assamským přistěhovalcům a Indickým úředníkům kteří se začali objevovat v jejich regionu. Dobře si totiž pamatovali vetřelce z Barmy, kteří se je již v minulosti snažili ovládnout a dobýt jejich území (nutno podotknout, že se jim to nikdy nepodařilo). Od roku 1920 přestože byli snahy zaměstnávat na civilních i politických postech vzdělané členy kmene Naga, kteří byli všichni většinou křesťané, nesympatie ze strany státu vůči křesťanství stoupala. Zatím nebyli přijaté žádné kroky k vyhoštění misionářů, ale úřady nelibě nesly rozdělování vesnic na křesťanskou a nekřesťanskou část. Někteří etnologové usilovali o uchování tradiční kultury a starodávných institucí. Baptistická prohibice na popíjení rýžového piva⁵³, proti „pohanským a obscéním“ písním a tancům a proti nezodpovědné konzumaci při Slavnosti Hodnot a také proti práci sedmý den byla nahlížena jako rozkladná a zhoubná. A také nošení západního oblečení a používání moderních technologií rušilo romantické etnology a turisty. Katoličtí misionáři, kteří přišli na území kmene Naga z jižní Indie v roce 1950 měli mnohem menší výhrady k pití, tanci a kmenovým tradicím. Na konci 20. století někteří antropologové, etnologové a sociologové s různými programy začali bagatelizovat platnost křesťanské konverze- často s různými pseudo-vědeckými a socio-vědeckými termíny. Tito myslitelé nikdy nebrali náboženství vážně a viděli nadpřirozené náboženství jako falešné vědomí, které by mělo být popisováno čistě racionálně a vědecky.

K dalším výhradám by měla patřit i výhrada ke křesťanskému vzdělávání, které má nepopíratelné přínosy pro vzdělanost kmene Naga, avšak v křesťanském vyučování, se

⁵³ Rýžové pivo nebylo jen tak ledajakým alkoholickým nápojem, bylo bráno spíše jako nápoj posvátný, který se pil hlavně především při různých oslavách a svátcích.

většinou málo, či skoro vůbec neprobírá sexuální výchova a vztahy, které dříve ve společnosti Naga nebyli tabu, ale sex a sexuální výchova jsou dnes tabu jak ve školách tak ve veřejné sféře i v mnoha rodinách a díky tomu se více rozšiřuje nákaza HIV/AIDS a jiné sexuálně nakažlivé choroby a rozšiřuje se také předmanželské těhotenství a těhotenství náctiletých dívek. Protože místo diskuze a vyrovnávání se s těmito problémy u mladých lidí se o tomto tématu mlčí.⁵⁴

⁵⁴ Viz. SUMI, Hitoho: *Christianity, Democracy and Development in Contemporary Nagaland: A study in Dimapur*. [Tištěná diplomová práce] Mumbai 2011, Tata Institut of Social Sciences, Centre of Development Studies 21 s.10

Závěr

Indie je zemí s většinovou populací hlásící se k tradici hinduismu a to nejen náboženskou, ale i tradicí sociálního vnímání. Vzdělanost ani sociální situace v Indii není jistě ideální. Proto je kmen Naga svým náboženstvím a sociální situací v Indii značně odlišný. Kmen Naga ani před svou christianizací nepatřil k většinové indické společnosti, protože si díky životu v odlehlých horách a malým kontaktům s okolím dlouho zachoval svou animistickou víru a speciální sociální strukturu, která byla udržována zvykovým právem.

Víra kmene, ač původně animistická, v sobě měla koncept nejvyššího jednotného jsoucna, tím se našel styčný bod, díky kterému byla christianizace kmene Naga snadnější.

Cílem práce bylo přiblížit kmen Naga, jeho náboženské a sociální tradice, kulturu a sociální situaci a ukázat, jakou roli hrála a hraje christianizace ve změnách na uvedených skutečnostech. Role křesťanství je ve vývoji kmene nepochybná a zřejmá. Díky vzdělávání a pomoci křesťanských misionářů se zvýšila vzdělanost, zdravotní péče a sociální vnímání v kmeni. Přínos křesťanství a misijní sociální činnosti se změnila sociální struktura kmene a vznikly nové úrovně vztahů. Křesťanství dalo také zaniknout některým starým a přežitým zvykům a náboženským představám. Díky zavedení škol a vytvoření psané podoby různých dialektů kmene Naga se zvyšovala a neustále zvyšuje gramotnost v kmeni. Příchodem misionářů se také zvýšil hygienický standard a tím pádem i zdraví a zdravotní péče v kmeni. Některé svátky se v současné době znovu oslavují kvůli obnovování zapomenutých historických tradic, ale křesťanství stále zůstává hlavním náboženstvím kmene Naga a díky své povaze náboženství pomáhajícího se dosud velkou měrou podílí na zlepšování sociální situace kmene Naga v Indii. Domnívám se, že cíle se podařilo dosáhnout. Tato práce může být užitečná těm, kteří by se zajímali o kmen Naga a chtěli by se dozvědět něco o jeho jedinečné kultuře a rozhodli se případně rozvíjet solidaritu s tímto kmenem.

Bibliografie

Tištěné zdroje:

ELWIN Verrrier. *Nagaland*. Shilong, 1961, Sree Saraswaty Press Ltd. s.108

FRYKENBERG Eric Robert. *Chrsitianity in India: From Beginig tothe Present*. New York, 2008, Oxfrord University Press Inc. ISBN 978-0-19826377-7 s.564

LATHUIPOU Andrew. *Zeliangrong Tribal Religion*. [tištěná diplomová práce] Mumbai, Tata Institut of Social Sciences, Centre of Development Studies 2011. s .113

VENUH N.(ed.). *Naga Society:Continuity and Chancge*. New Delhi, 2004 Shipra Publications. ISBN 81-7541-207-0 s. 175

Rev.PAMEI, Ramkhun. *The Zeliangrong Nagas: study of Tribal Christianity*. New Delhi 1996, Uppal Publishing House. ISBN 81-85565-68-6 s.152

SHIMMI Roland Y.M. *Comparative History of the Nagas(From Ancient Period till 1826)*. New Delhi,1988, Inter-India Publications. ISBN 81-210-0210-9 s .206

SUBBA, T.B.-PUYKUNELL, .J.(ed.). *Christianity and Change in Northeast India*. New Delhi, 2009, Concept Publishing Company. ISBN 13-978-81-8069-447-9 s.362

SUMI, Hitoho. *Christianity, Democracy and Developement in Contemporary Nagaland: Astudy in Dimapur*. [Tištěná diplomová práce] Mumbai,2011, Tata Institut of Social Sciences, Centre of Development Studies. s.93

Elektronické zdroje:

Dr. Downs F. .: *History of the Council of Baptist churches in North East India*. [online] 28th of December [cit. 10.4.2011] dostupné na:
<www.cbcnei.com/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=68&showall=1>

GOLDSMITH Amrit Kr: *The American Baptist Christians in North-east India*. [online] January 2011 [1.4.2011] . dostupné na:
<www.indianfolklore.org/journals/index.php/lsh/article/download/459/529>

IYENGAR Prashant: *Article 46 in the Constitution of India 1949* [online]. June 2008 [cit. 16.4.2011] dostupné na: <www.indiankanoon.org/doc/352126>

MILLER Frederic P. : Christianization. [online] 2011 [cit. 2.5.2011] dostupné na:
<http://books.google.cz/books?id=9F4dQwAACAAJ&dq=christianization&hl=cs&ei=ZGLATaz uB4WHhQeAveGmBQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCoQ6AEwAA>

NATIONAL INFORMATICS CENTRE: *Literacy Profile*. [online] 2005 [cit. 16.04.2011]. dostupné na: <www.india.gov.in/knowindia/literacy.php>

OFFICE OF THE REGISTRAR & CENSUS COMMISSIONER: *Population by Religious communities* [online]. November 2010 [cit. 21.4.2011]. dostupné na:
<www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/Census_data_finder/C_Series/Population_by_religious_comunities.htm>

OFFICE OF THE REGISTRAR & CENSUS COMMISSIONER: *Religious Composition* [online]. November 2010 [cit. 23.4.2011]. dostupné na:
<www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/India_at_glance/religion.aspx>

OFFICE OF THE REGISTRAR & CENSUS COMMISSIONER: *Schedule Castes & Scheduled Tribes Population* [online]. November 2010 [cit. 16.4.2011]. dostupné na:
<www.censusindia.gov.in/Census_Data_2001/India_at_glance/scst.aspx>

UNREPRESENTED NATIONS AND PEOPLES ORGANIZATION: *Nagalim*. [online] 25th March 2008 [cit. 18.4.2011]. dostupné na: <www.unpo.org/members/7899>